

Omställningsagenda för hållbar förändring på Kimitoön

Hur ser ett hållbart Kimitoön ut år 2044 från ungas och aktiva invånares perspektiv?

Hur tar man sig dit?

Vad är omställningsagendan?

En presentation av hur Kimitoön skulle säkerställa hållbara levnadsmöjligheter för ungdomar om 20 år och hur detta kan uppnås genom samarbete mellan kommunen och medborgaraktörer, så att ungdomars delaktighet i förändringen förverkligas.

Agendan består av tre delar

1. Visionen om en önskvärd framtid: Hur är Kimitoön år 2044 för att dagens och framtidens ungdomar ska kunna leva hållbart?
2. Vad som måste göras för att förverkliga framtiden: Omställningsvägar från nutid till 2044
3. Var man börjar: Experiment

Omställningsagendan strävar efter att följa dynamiken i samhällsförändring (s.k. x-kurva, se nästa sida), där befintliga positiva aktiviteter stärks så att de med tiden blir mainstream.

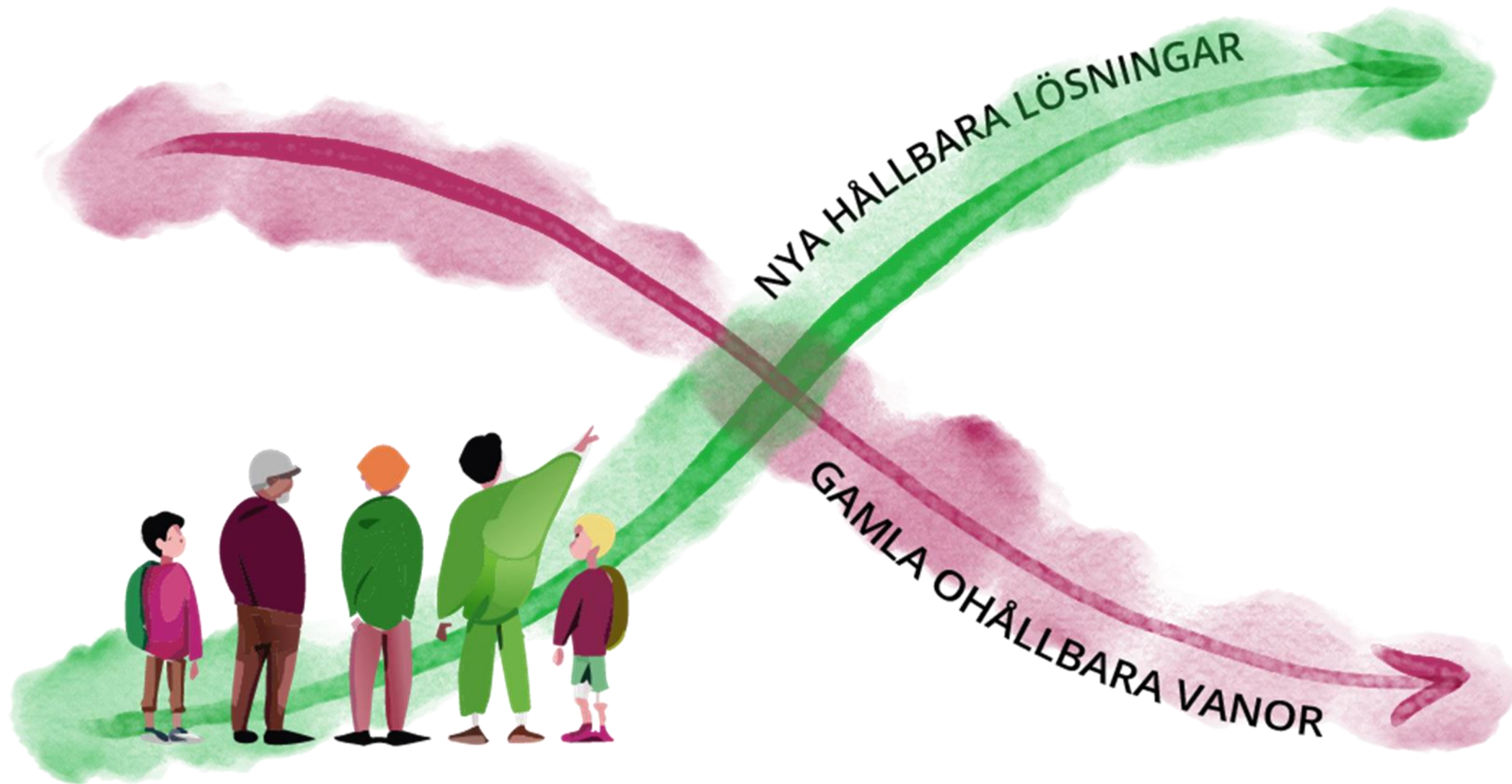

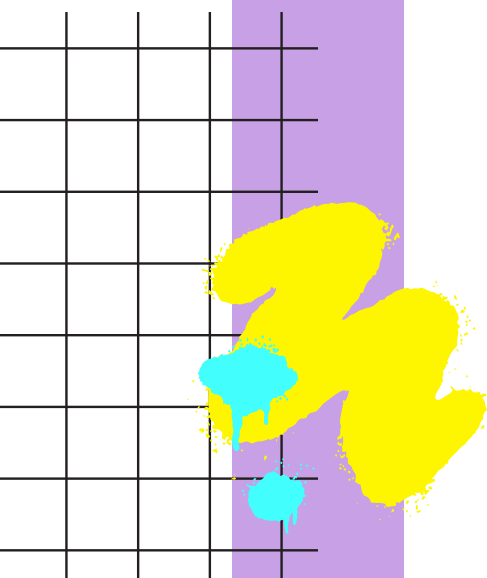
Bild: En förenkling av logiken för samhällsförändring som används i utformningen av agendan, den s.k. x-kurvan.

Vad är medborgaraktörernas och ungdomarnas roll i omställningsagendan?

Vid den första workshopen valdes det viktigaste för ungdomars hållbara liv till att vuxna tar ansvar för hållbarhetsarbetet. Därför beskriver visionen främjandet av lokal hållbarhet generellt.

Visionen ger en riktning att gå mot tillsammans och illustrerar vilka saker föreningar, organisationer, sociala entreprenörer och ungdomar kan ta itu med gemensamt.

Baserat på omställningsagendan utvecklas åtgärder vidare för att förverkliga omställningsvägarna, så att ungdomar, medborgaraktörer och kommunen arbetar tillsammans och möjliggör ungdomars delaktighet i att bygga en hållbar framtid.

Bakgrunden till omställningsagendan

Omställningsagendan är en produkt av verkstadsserien En hållbar framtid för Kimitoön som hölls våren 2024. Till verkstäderna bjöds in olika aktörer från den tredje och fjärde sektorn i Kimitoön – organisationer, föreningar, invånare, representanter från ungdomsfullmäktige och sociala företag – samt kommunanställda som främjar ekologisk och social hållbarhet samt ungdomars delaktighet.

Syftet med verkstäderna var att stärka samarbetet mellan olika aktörer för att bygga ett hållbart liv för ungdomar och tillsammans med ungdomar. I verkstäderna anpassades och pilotades arbetsmetoder från omställningsarenametoden för att identifiera och åstadkomma verklig förändring.

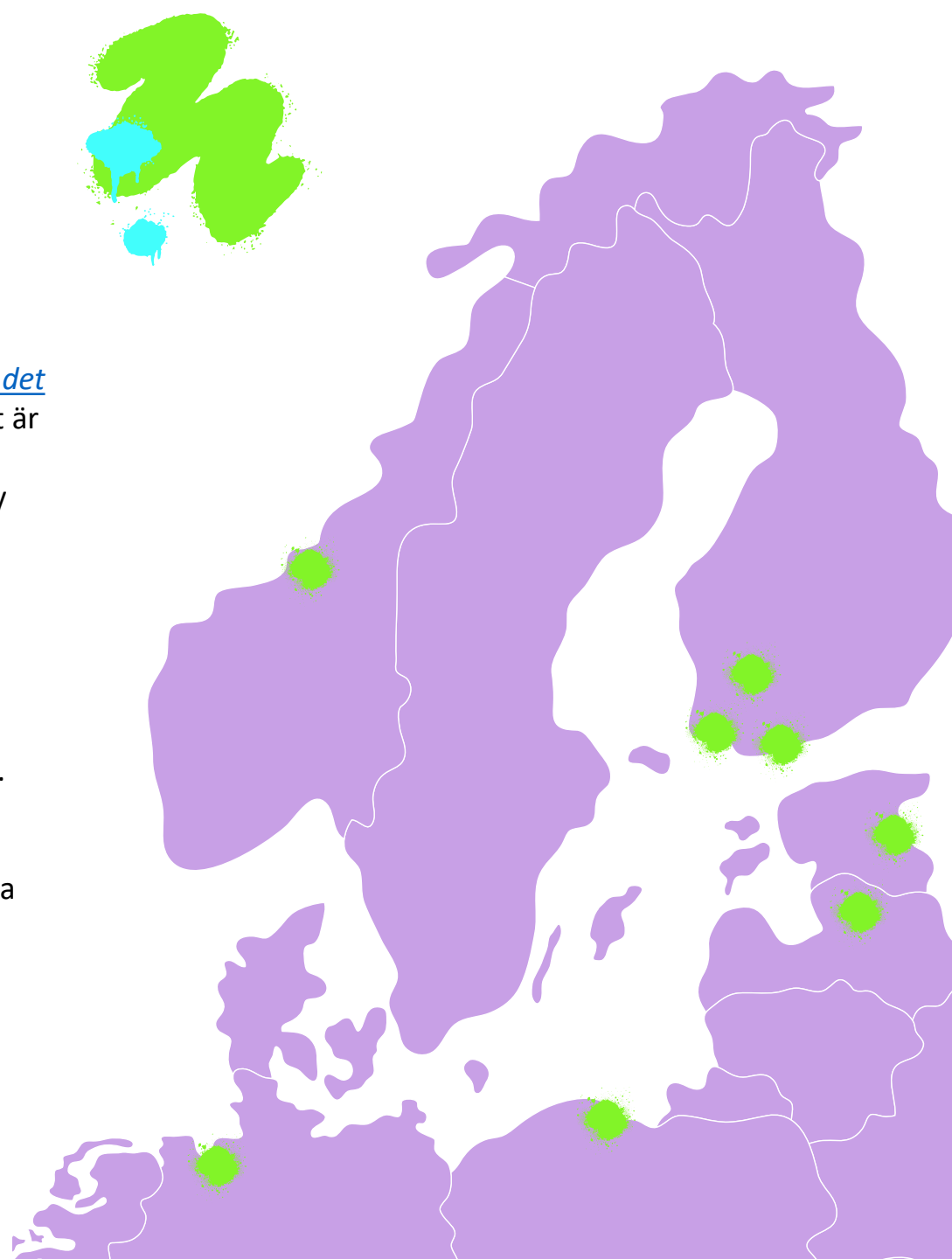
Agendan erbjuder idéer, kontaktpunkter och en gemensam riktning. Det är inte ett bindande dokument.

Bakgrunden till omställningsagendan

Workshopparna genomförs av projektet [*We make transition! - Ett samarbete mellan det civila samhället och den offentliga sektorn med ett hållbarare samhälle som mål*](#). Det är ett internationellt projekt som genomförs i Egentliga Finland av Egentliga Finlands förbund samt associerade medlemmar Kimitoöns kommun, Nystads stad, Ukipolis Oy och Egentliga Finlands Byar rf. Kimitoöns och Nystads är pilotmål i den regionala genomföringen. Projektet stöder bland annat genomförandet av miljöprogrammet, utvecklingen av ungas delaktighet och samarbete med föreningar på Kimitoön. Projektet delfinansieras av Europeiska unionen inom ramen för Interreg Baltic Sea Region-programmet.

Utöver det egentliga Finland genomförs projektet i sju andra regioner runt Östersjön. Lokala ungdomsarenapiloter anordnas på totalt 12 olika platser.

Projektet är delvis finansierat av Europeiska unionen som en del av Interreg Baltic Sea Region finansieringsprogram. Projektgenomförandeperioden är 1 januari 2023 - 31 december 2025.

Agendan utarbetades av

Johan Santalahti, ungdomsfullmäktige
Lisa Engblom, ungdomsfullmäktige
Alma Ginström, ungdomsfullmäktige
Calicia Lindström, ungdomsfullmäktige
Jasmin Asikainen, ungdomsfullmäktige
Minéa Esko, ungdomsfullmäktige
Gunilla Avellan, Kimitoöns Gröna
Katja Bonnevier, Skärgårdshavets Biosfärområde
Otto Bruun, Kimitoöns natur
Ville Laitinen, Kimitoöns natur
Teemu Saloriutta, Kimitoöns natur

Tommy Friman, Paratiisiyhdistys
Gun Hoikkala, Folkhälsan
Tom Holmen, asukas
Cati Huhta, Sydvästra Finlands avfallsservice
Maria Pick, Skärgårdens Kultursällskap
Sara Ilveskorpi, Arkipelag workshop ry
Annalena Sjöblom, Röda Korset
Kristiina Tiainen, Sagalund
Satu Zwerver, entreprenör ja Kimitoöns Gröna
Stina Tiainen, Kimitoöns rotary
Sari Kippilä, Kulturhus Björkboda

Bo-Eric Alhgren, Kimitoöns kommun
Jaana Eriksson, Kimitoöns kommun
Jill Karlsson, Kimitoöns kommun
Catrin Ilmoni, Kimitoöns kommun
Anu Mäkinen, Kimitoöns kommun
Hanna Ödling-Rinne, Kimitoöns kommun
Erika Strandberg, Kimitoöns kommun

Verkstadsserien faciliterades av

Henna Salminen, Egentliga Finlands förbund
Sami Heinonen, Egentliga Finlands förbund
Salla-Maria Lauttamäki Egentliga Finlands förbund
Silja Ngobese, Valonia
Miriam Sewón, Valonia

Omställningsagenda för hållbar förändring på Kimitoön

Hurdan är Kimitoön år 2044, där dagens och framtidens ungdomar kan leva hållbart?

Hur tar man sig dit och var ska man börja?

Introduktion

År 2044 är Kimitoön och dess invånare stolta över sin hållbarhet och visar en positiv förebild för resten av världen.

Nödvändigheten av förändring uppmärksammades under 2020-talet, och under de senaste 20 åren har en framgångsrik övergång till hållbarhet genomförts. Kimitoön's ungdomar har varit aktivt involverade i att bygga omställningen, men de har inte ansvarats för att genomföra förändringen.

Det framtida Kimitoön är ekologiskt och genererar färre utsläpp. Det har anpassat sig till förändringarna i världen och uppmärksamhet på naturen har placerad i centrum för allt verksamhet. Livskvaliteten på det hållbara Kimitoön är hög och livet är tryggt. Kulturen levandegör och stödjer betydelsen av ett hållbart liv. Pengar har inte samma makt och värde som år 2024 och social trygghet är inte beroende av inkomstnivå. Resurser och beslutsfattande är fördelade på ett sätt som främjar gemenskap, levande byar, jämlikhet och deltagande. På Kimitoön tar vi hand om varandra och miljön.

Hörnstenarna i ett hållbart liv och strukturen i omställningsagendan

Ur medborgaraktörernas och ungdomarnas delaktighetsperspektiv är hörnstenarna för ett hållbart liv på Kimitoön:

- Hållbar transport
- Hållbar byggd miljö
- Gemenskap
- Välmående
- Kultur
- Lokal identitet
- Respekterad natur
- Kreativ livskraft
- Säsongsenlig mat
- Kunskap och lärande för hållbart liv
- En omvälvning av beslutsfattandets och pengarnas roll

Hörnstenarna och de relaterade omställningsvägarna och experimenten har sammanfattats i omställningsagendan i fem avsnitt beroende på hur de behandlades när agendan utarbetades.

Avsnitten är

- Transport
- Gemenskap, lokal identitet och kultur
- Natur och klimatförändring
- Säsongsenlig mat
- Kunskap för ett hållbart liv

WE MAKE
transition!

Transport

År 2044 är det lätt för ungdomar och alla andra på Kimitoön att förflytta sig hållbart och tillgängligt.

Vision

År 2044 är hållbar mobilitet på Kimitoön enkel. Kollektivtrafiken går tätt, är utsläppsfri och delvis automatiserad. Cykelvägarna förbinder olika byar. Elcyklar hyrs flitigt via en app. På ön finns anropsstyrd trafik och genom en gemenskapsorienterad livsstil har samåkning blivit ett vanligt färdssätt. Biobränslen är lättillgängliga för invånarna. Även vattentrafiken är hållbar och tillgänglig: det finns automatiserade och elektriska anropsstyrda båtar.

Kommunens fordon är utsläppsfria och är tillgängliga för invånarna när kommunens anställda inte behöver dem. Delat ägande av bilar har också ökat.

Omställningsstigan

Start:
Ungdomsfullmäktige tar initiativ till ett projekt för hållbar mobilitet

Pilotprojekt: möjliggör gratis testning av hållbara transportsätt, vilket hjälper till att lära sig av med gamla transportvanor. Samarbete mellan kommunen och medborgaraktörer, ungdomar är med och planerar och lär sig gemensamt, jobb för ungdomar genom projektet?

Kamratgranskning och – lärande mellan generationer och med hjälp av föreningar, t.ex. genom kompetensbordet grundat av pensionärsföreningar och 4H.

Samåkning blir vanligare med hjälp av en app som samlar ihop dem. 4H och andra föreningar som arbetar med ungdomar tar initiativ till att förändra ungdomars vanor bort från att bara använda egna bilar.

Myndighetsarbete och reglering konkretiseras: Kommunikationsplanen för hållbar mobilitet godkänns.

Begränsa icke-utsläppsfria transporter i vissa områden.

Drönare och automatiserade fordon för att stödja smidig hållbar transport. Alla har möjlighet att resa utsläppsfritt.

Mål för 2044:

Det ska vara lätt för ungdomar att resa koldioxidneutralt från en plats till en annan på Kimitoön, både på land och på vatten.

Nutid 2024

Var börjar vi?

Ungdomsfullmäktiges kollektivtrafikinitiativ

Ett ungdomsfullmäktigelett initiativ för att förbättra ungdomars (och andras) rörlighet på Kimitoön. För att främja initiativet kontakta olika aktörer som hanterar lokaltrafik, samarbeta med skoltransporter, utveckla enklare sätt att köpa biljetter, anpassa kollektivtrafikens tidtabeller t.ex. till Åbo, Salo, med hänsyn till kvällar och helger.

Gemenskap, lokal identitet och kultur

u
KIMITOON

ÄR

NÄRA^u

År 2044 skapar och möjliggör gemenskap, välmående och kultur ett hållbart liv på Kimitoön.

Vision

År 2044 hämtas välmående och livskvalitet på Kimitoön från gemenskap och lokalitet. Den gemenskapsorienterade livsstilen sträcker sig över olika livsområden: på Kimitoön bor, odlar, arbetar, äger och beslutar man tillsammans. Beslutsfattandet har decentraliserats till bysamhällen eller andra mindre, samtalsdemokratiska gemenskaper som fungerar som enheter inom delningsekonomin. Olika generationer mår bra och samarbetar. Det finns naturliga och trivsamma mötesplatser för ungdomar. Återflyttning till Kimitoön är populärt bland unga vuxna och invånarantalet har ökat sedan 2024.

På ön råder en positiv atmosfär: vi är öppna och uppskattar människors mångfald. Livet på ön är fungerande tvåspråkigt. Alla behandlas lika och vi tar hand om varandra. I vardagen känns det som att Kimitoön alltid är nära: det händer aktivt saker i lokalsamhällena och byarna är levande. På ön finns det skolor och aktiva föreningar. Föreningsverksamhet har en viktig roll i att skapa välmående och det kompenseras också på ett lämpligt sätt. Livet på Kimitoön är också fyllt av kultur. Ett rikt musikliv berikar vardagen. Samtidigt kan man alltid hitta lugn och tystnad på ön. Livsrytmen har blivit lugnare, långsammare.

Omställningsstigan

En arbetsgrupp grundas. Resurserna för delningsekonomin kartläggs och samlas i olika byar.

Smågrupper börjar testa delnings- och överenskommelsemodellen med små saker. Kommunen hjälper gemenskaperna med koordineringen och kommunen har resurser för det (t.ex. en koordinator för delningsekonomin).

Ungdomsfullmäktige fungerar som budbärare mellan ungdomar och arbetsgruppen.

Nutid 2024

År 2034 har en resursbank för delningsekonomin grundats. Genom den är det möjligt att gemensamt och organiserat utnyttja olika resurser.

Delningskulturen stärks genom att man bekantar sig med sociokrati i skolorna.

Var börjar vi?

De smågrupper som har testat modellen stödjer andra i dess införande, till exempel genom utbildningar.

Tid börjar också förstås som en resurs som delas inom gemenskapen: Som en del av den gemenskapsorienterade livsstilen får människor använda en del av sin arbetstid till förmån för gemenskapen (t.ex. hjälp med gemensamma odlingar). Barn och ungdomar deltar i hjälpen, till exempel i generationers lärande.

Modellen täcker hela kommunen. Den har genom uppföljning och utvärdering modellerats till att vara fungerande.

De gemenskaper som har koordinerat delningsekonomin i byarna får också besluta om andra lokala frågor i ett effektivt samarbete med kommunfullmäktige.

Kimitoönborna är stolta över delningsekonomin som en del av livsstilen på ön och sprider budskapet till andra områden.

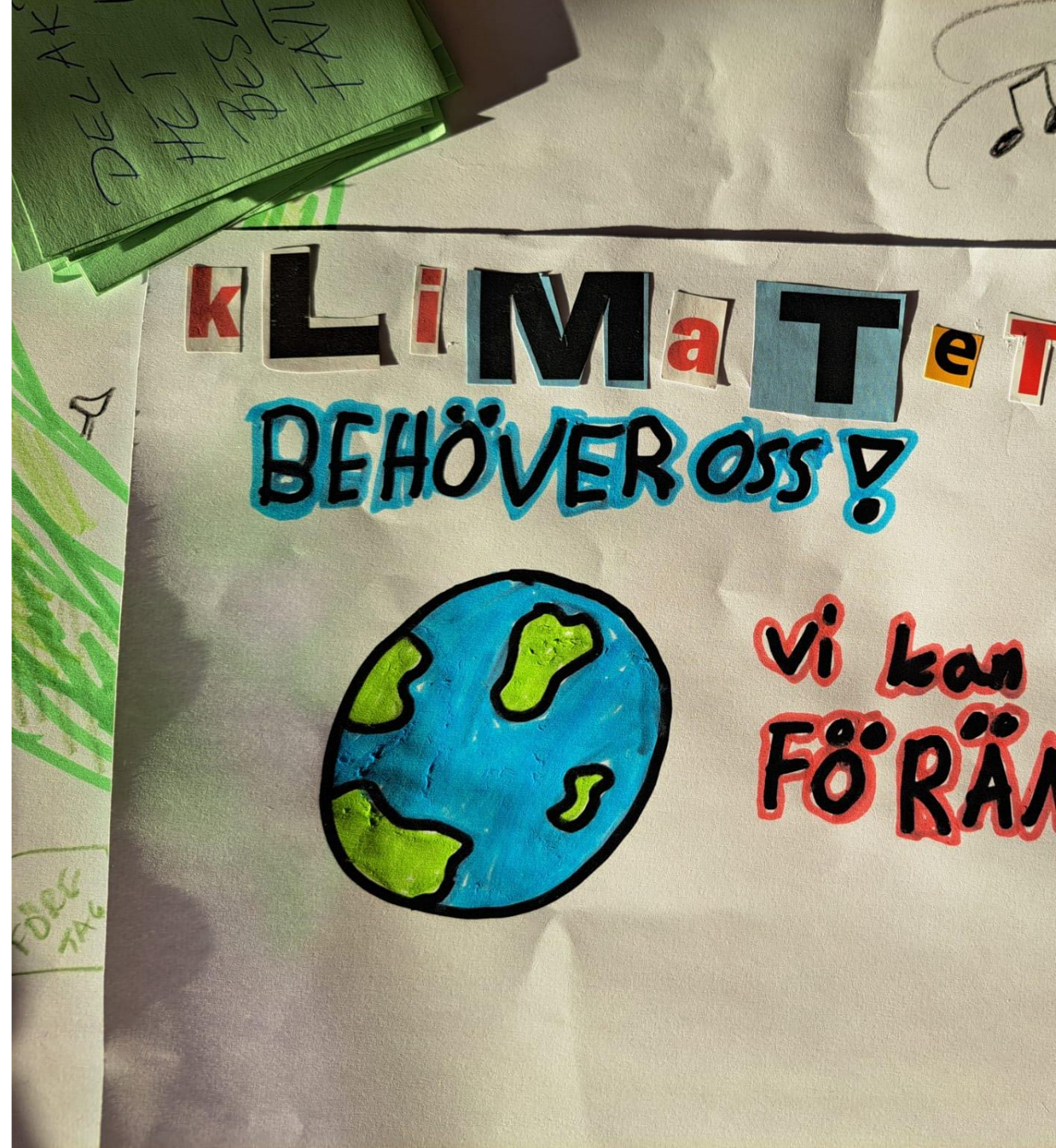
Mål för 2044:

Det finns en fungerande modell för delningsekonomi mellan föreningar, invånare och kommunen. Det finns fungerande och flitigt använda kanaler för delning.

Delningsekonomi i byarna

Kommunens välfärdsavdelning ordnar 3 byaträffar där man diskuterar aktuellt i byn. Samtidigt kartläggs vilka resurser och behov byn har som kan fungera som grundsten i byns delningsekonomi.

Natur och klimatförändring

År 2044 respekterar invånarnas livsstil naturen på Kimitoön, och vardagen fungerar smidigt trots klimatförändringen.

Vision

År 2044 har kimitoöbornas förhållande till naturen blivit djupt och medvetet. Önens natur och dess mångfald skyddas. Naturen finns kvar. Ön har många skyddade skogar, naturen är full av skönhet och Skärgårdshavet är friskt. Gamla skogar och friska bäckar frodas.

Naturen är en plats för lärande. Lärande sker inte bara i skolor och daghem, utan också bland invånare i alla åldrar, särskilt bland seniorer. Alla har god tillgång till närliggande natur, till exempel för skogspromenader. Den rena naturen – skogar och vatten – skapar rogivande platser för alla att koppla av på.

Värmeböljor eller andra väderfenomen påverkar inte livet. Klimatanpassning har skett så att det är bra att leva och verka här under alla årstider. Kommunen har en aktiv roll i att förbereda sig för ekokatastrofer och extrema situationer. Olika scenarier har till exempel övats genom simuleringar.

Omställningsstigan

Naturdoulor, det vill säga mormödrar, inleder verksamhet och ger miljöutbildning till barn och ungdomar.

Föreningar och experter delar aktivt med sig av kunskap och information. I anda av kollegialt lärande arrangeras miljötemakvällar där olika föreningar delar sin kunskap med varandra.

Nutid 2024

Klimatförändrings- och biodiversitetsutbildningar i skolor, institut och äldreboenden.

Medborgarbudgetar har natur- och cirkulärekonomikriterier.

Biosfärområdets verksamhet är aktivt på Kimitoön.

Var börjar vi?

Att beakta naturen skapar också kreativ livskraft: Naturvänliga upplevelser för turister. Naturskyddsforeningar leder till exempel restaurering av vattendrag och ekoturism.

I stället för gräsmattor finns det ängar. Gräsmattor är inte en källa till stolthet. Invånarstyrd biodiversitetsbevakning. Kommunen, privata invånare och företag visar exempel.

Öppna trädgårdar – Finlands första biodiversitetsträdgård s-evenemang

Skogarna får växa i fred och de gläder med sin mångfald, kalhyggen är förbjudna.

Mål för 2044:

Alla fasta och fritidsboende på Kimitoön har förstått betydelsen av biologisk mångfald och vårdar den. Skärgårdshavet är 50% renare än år 2024.

Maailman siistein saari

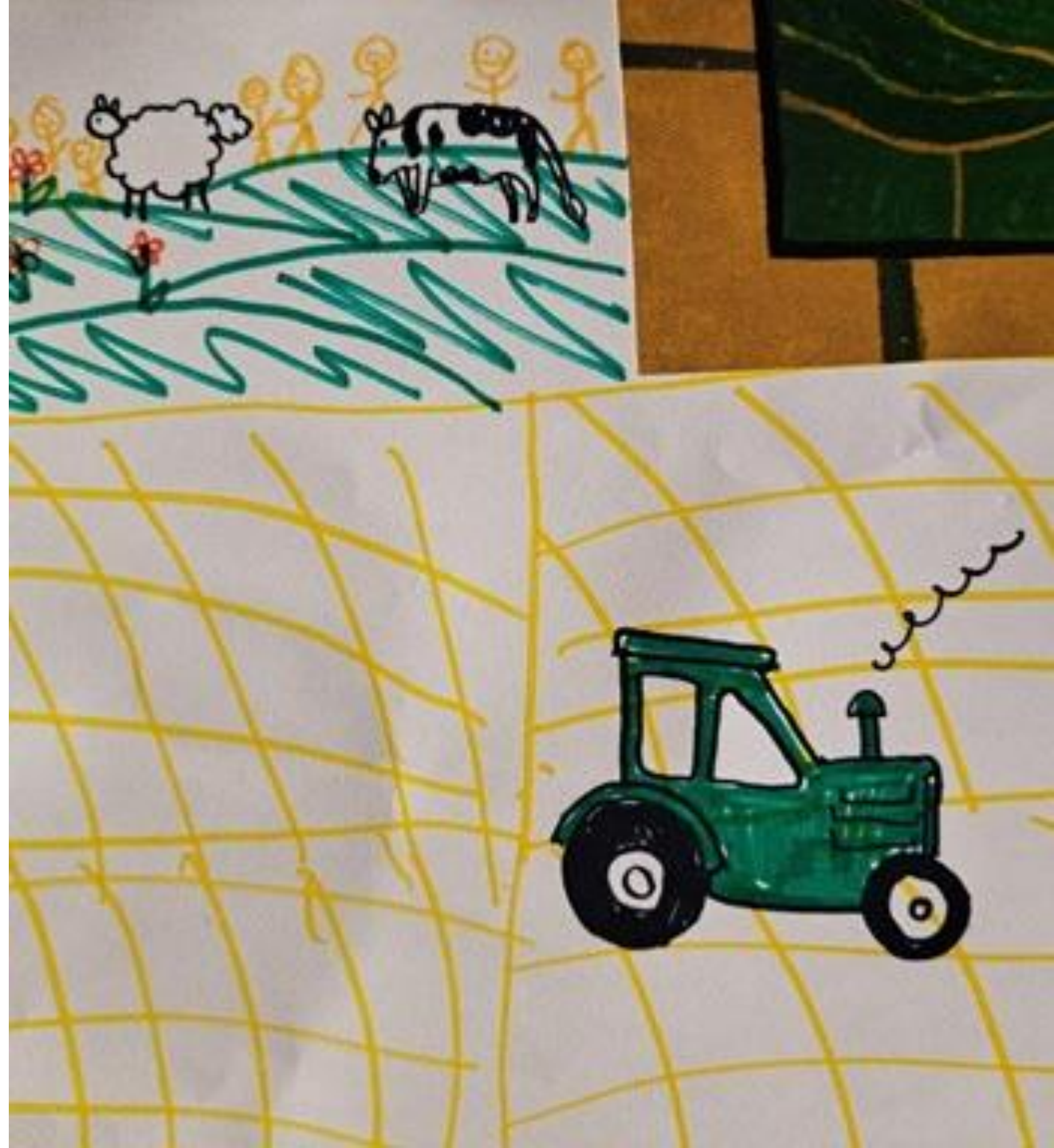
Barns och ungdomars skräpplockningstävling. I samarbete med skolorna. Målsättning: Barn och ungdomar skräpar inte ner. Kimitoön blir en renare plats.

Samhälle för miljö

Arrangera möter/workshops med olika grupper (e.g. marttor/jägare/lärare/fullmaktigslidamöter/företagare) för att diskutera och hitta gruppsspecifik lösningar för hållbarhet.

Säsongsenlig mat

År 2044 är odlingen av mat mångsidig och gemenskapsinriktad på Kimitoön. På ön äter man säsongsenlig mat.

Vision

År 2044 blomstrar den modiga experimentkultur som har bidragit med kreativ livskraft till ön också inom livsmedelsproduktionen och livsmedelsrelaterade näringar. Specialodling har kommit igång.

Öns landskap berikas av odlingslotter och -parker. Det finns alltså många småbruk, odlingslotter, gemenskapsodlingar och även gemensamma fiskeområden. Vid odling används hållbara teknologier, lantbruksraser och andra sorter som är mindre mottagliga för skadedjur. Småskalig odling har ökat, ensidig jordbruk har minskat och stoppat förlusten av mångfald. Man har övergått till regenerativt jordbruk. På ön äts det säsongsanpassad mat.

Mängden köpt mat har minskat och maten produceras på gemenskapsodlingar och lokalt och hållbart. Växtproteinbaserad och specialväxtodling är den rådande praxis. Köttmåltider är festmåltider.

Mål för 2044:

På ön äts det säsongsanpassad, lokal mat.

Omställningsstigan

Mer lokal mat och växtproteiner läggs på tallriken. Aktiva livsmedelsproducenter och kunder rekommenderar mer aktivt lokal mat till andra. Matcirkeln, REKO-ringen, är aktiv.

Pilotprojekt för regenerativ odling startas.

Matlagningskurser anordnas med kvinnliga kockar och ungdomar.

Gemenskapsodlingar etableras.

Vid kommunens evenemang avstår man från att servera kött.

Utbildning i vegetarisk och närproducerad mat anordnas för matservicekockar och elever.

I de offentliga matserveringarna erbjuds endast vegetarisk, säsons- och närproducerad mat.

Var börjar vi?

Mera växtproteiner på tallrikar

Förändra attityderna till mat: vegetarisk mat (lakto-ovo-vegetarisk) är god, mättande och billig; vad kan ersätta olika köttproteiner. Användningen av vegetarisk mat ökar. Östersjöns tillstånd förbättras. Hälsosamma invånare: växtbaserad kost främjar till exempel hjärthälsa.

Nutid 2024

Kunskap för ett hållbart liv

År 2044 finns det en välkänd utbildningsinstitution för renoveringsbyggande och hållbarhet på Kimitoön, och färdigheter för ett hållbart liv är en del av allas vardag.

Vision

År 2044 är färdigheterna och kunskapen för hållbart liv på ön på toppnivå. Undervisningen i öarnas skolor är av hög kvalitet. Det berikar kommunens livskraft genom att skapa grunden för nya innovativa idéer. Alla invånare på Kimitoön har mycket kunskap om cirkulär ekonomi och reparation. Gamla föremål kan göras om till nya (upcycling) innan de återvinns. Rätten att reparera och återanvända produkter förverkligas konkret.

Tidigare färdigheter har anpassats för att bli mer hållbara. Grundläggande färdigheter har lärt sig att göras och ses på ett nytt sätt. Det finns också gemensamma platser och sätt för lärande. Alla har tillgång till information och möjligheter att hantera känslor relaterade till världsförändringar och ekosocial hållbarhet. Undervisning i känslomässig intelligens har blivit en normal del av lärandeprocessen för alla åldersgrupper. Som ett resultat har till exempel öbornas förhållande till konsumtion förändrats.

Omställningsstigan

Studenter och yrkesverksamma startar tillsammans verksamheten "räddningspatrullen": tjänster för renoveringsbyggande.

Ungdomar erbjuds mångsidiga studie- och praktikmöjligheter inom renoveringsbyggande.

Internationell studentutbyte växer och tillför mångfald till Kimitoön.

En högkvalitativ institution för renoveringsbyggande och hållbarhet etableras på Kimitoön.

Mål för 2044:

På Kimitoön finns det en institution för renoveringsbyggande och hållbarhet.

Förberedelser för projekt för att öka renoveringsbyggandet på Kimitoön påbörjas.

Nutid 2024

Var börjar vi?

Lärmiljö för hållbarhet

Skapa ett lärmiljö för hållbarhet. Samarbete för konkret hållbart kunskande. Utredning av utbildningsbehov: vad unga vill göra/lära sig; vilket kunskande som behövs; vad finns som vi kan bygga vidare på Kimitoön.

Samarbetsteam med Brusaby, Gynmasiet, Sagalund, Vuxen-institutet, Kommunen, lärare, islaparlament, företag.

År 2044 har olika färdigheter för ett hållbart liv lärt sig tillsammans och mellan generationer på Kimitoön.

Vision

Hållbarhetens färdigheter - till exempel reparation, återvinning, hantering av miljömedvetenhet och användning av samåkningsappar - har gemensamma platser för lärande.

Olika generationer trivs och fungerar tillsammans: på ön finns människor i alla åldrar, både barn och unga.

I vardagen känns det som att Kimitoön alltid är nära: det är aktivitet i lokalsamhällena och byarna är levande. Samarbetet mellan alla öbor görs nu mer än år 2024.

Omställningsstigan

Ett pilotprojekt startar regelbundna bymöten mellan olika generationer: kunskapsdelning och stärkande av gemenskap. Först fokuseras på att stärka digitala färdigheter.

På bymöten introduceras som en ny tema att stärka secondhand- och renoveringsverksamhet.

Generationmodellen (Kimitoöns modell) sprider sig nationellt.

Kimitoöns modell presenteras på en betydande konferens.

Kimitoöns modell för att samla generationer används internationellt.

Mål för 2044:

På Kimitoön finns det en lärandemodell som samlar generationer, som också är känd på andra platser.

Nutid 2024

Var börjar vi?

Generationsmöte om teknologi

Ungdomar och seniorer möts och lär sig om teknologi tillsammans. De unga stöder seniorer att använda teknologi och lär sig samtidigt någonting från seniorerna. Vi vill få seniorer att våga använda & förstå modern teknologi på ett roligt sätt tillsammans med ungdomar. Det unika är att ungdomarna även blir intresserade av seniorernas kunskap och livserfarenhet.

Du kan delta i byggandet av en lokal, hållbar framtid genom att gå med i omställningsagendans [WhatsApp-grupp](#). Vem som helst kan integrera sitt arbete för ett lokalt ekosocialt hållbart liv och ungdomars delaktighet i den gemensamma helheten som beskrivs i omställningsagendan.